

Datum van
inontvangstneming

:

13/05/2013

Zaak C162/13**Verzoek om een prejudiciële beslissing****Datum van indiening:**

29 maart 2013

Verwijzende rechter:

Vrhovno sodišče Republike Slovenije (Slovenië)

Datum van verwijzingsbeslissing:

11 maart 2013

Verzoekende partij:

Damijan Vnuk

Verwerende partij:

Zavarovalnica Triglav d. d.

VRHOVNO SODIŠČE**REPUBLIEK SLOVENIE**

(omissis)

VERZOEK OM EEN PREJUDICIELE BESLISSING

Bij het Vrhovno sodišče Republike Slovenije (Hof van Cassatie van de Republiek Slovenië) is een gerechtelijke procedure aanhangig waarin verzoeker, **DAMIJAN VNUK**, (omissis), Sv. Ana v Slovenskih goricah [Slovenië], (omissis) verweerster, **ZAVAROVALNICA TRIGLAV, d. d.**, (omissis), Ljubljana [Slovenië], verzoekt om **vergoeding van de schade krachtens de verplichte verzekering tegen wettelijke aansprakelijkheid waartoe de deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen aanleiding kan geven.**

Bij beschikking (omissis) van 11 maart 2013 heeft het Vrhovno sodišče Republike Slovenije (omissis) de behandeling van de zaak geschorst en het Hof van Justitie van de Europese Unie om een prejudiciële beslissing verzocht.

I. Feiten

- 1 Verzoeker heeft op 13 augustus 2007 schade geleden toen hij hooibalen opstapelde op het erf. Hij is op de ladder geklommen op het ogenblik dat de verzekerde van verweerster achteruit is gereden met de tractor met de aanhangwagen waarin de hooibalen zich bevonden en als gevolg daarvan tegen de ladder is gebotst, die met verzoeker erop op de grond is gevallen. Verzoeker heeft tegen de verzekeraar bij wie de eigenaar van de tractor een verplichte verzekering had gesloten tegen wettelijke aansprakelijkheid waartoe de deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen aanleiding kan geven, een rechtstreekse vordering ingesteld strekkende tot betaling van 15 944,10 EUR als vergoeding voor immateriële schade (vermeerderd met wettelijke verdragingsrente).

II. Procesverloop en argumenten van de partijen

- 2 Volgens verzoeker vindt de verplichting van verweerster om hem de schade te vergoeden haar grondslag in de omstandigheid dat het ongeval zich heeft voorgedaan ter gelegenheid van een manoeuvre van de tractor, waarvoor door verweerster een verplichte verzekeringsovereenkomst voor motorrijtuigen is gesloten.
- 3 Verweerster heeft verzoekers verzoek afgewezen op grond dat een dergelijk geval niet door de verzekering was gedekt. Met name is verwezen naar het arrest van het Vrhovno sodišče Republike Slovenije II Ips 20/2005 (omissis). Verweerster heeft erop gewezen dat de bedoeling van de wetgever inzake verzekeringsverplichtingen op het vlak van deelneming aan het verkeer erin bestond schade in verband met verkeer te dekken, of beter gezegd, schade die in het verkeer ontstaat.
- 4 Verzoeker heeft daarop geantwoord dat de tractor zowel een werktuig als een vervoermiddel kan zijn. Het arrest II Ips 20/2005 betreft een persoon die op een veld uit een aanhangwagen was gevallen, terwijl het hier echter gaat om een voertuig dat op een binnenplaats reed waartoe ook derden toegang hadden. De tractor fungeerde in dit geval uitsluitend als vervoermiddel en er kan geen sprake zijn van uitsluiting van de verzekeringsdekking wegens de functie van de tractor.
- 5 De rechter van eerste aanleg heeft verzoekers verzoek afgewezen op grond dat de voornaamste doelstelling van de verplichte verzekering het afwentelen van het risico op de samenleving is, of beter gezegd, zorg te dragen voor benadeelden en passagiers in het openbaar verkeer. Het aan de orde zijnde schadegeval vertoont volgens de rechter van eerste aanleg geen van de typische kenmerken van een verkeerssituatie van motorrijtuigen. Het verzoek is ongegrond, aangezien de schade niet is ontstaan naar aanleiding van vervoer op een voor verkeer bestemd oppervlak. De verzekering dekt niet om het even welke ongevallen (landbouwongevallen, arbeidsongevallen), maar uitsluitend verkeersongevallen,

dat wil zeggen ongevallen die zich hebben voorgedaan naar aanleiding van het gebruik van een motorrijtuig in het wegverkeer.

- 6 De rechter van tweede aanleg heeft verzoekers hoger beroep verworpen en het vonnis van de rechter van eerste aanleg bevestigd. Hij heeft benadrukt dat de verzekering op basis van een verplichte polis voor deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen de schade dekt die is veroorzaakt door het gebruik van een tractor als vervoermiddel, maar niet tevens de schade die is ontstaan wanneer een tractor als werktuig of als sleeptuig wordt gebruikt. Volgens die rechter wordt schade, die is ontstaan op de wijze die door verzoeker is beschreven, niet door de verzekeringsovereenkomst gedekt, aangezien een dergelijke activiteit geen verband houdt met de deelneming van de tractor aan het wegverkeer in de zin van artikel 15 van de Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu [(omissis), wet betreffende de verplichte verzekering in het wegverkeer, hierna: „ZOZP”]. De voornaamste doelstelling van de verplichte verzekering is het afwentelen van het risico op de samenleving, of beter gezegd, zorg dragen voor benadeelden en passagiers in het openbaar verkeer, terwijl het in de onderhavige zaak niet om een dergelijk geval gaat.
- 7 Verzoeker heeft verzocht om „Revision” te mogen instellen tegen het arrest van de rechter van tweede aanleg. Bij beschikking II DoR 317/2011 (omissis) heeft het Vrhovno sodišče Republike Slovenije „Revision” toegestaan aangaande de vraag of de tractor als motorrijtuig aan het verkeer deelneemt in de zin van artikel 15 van de ZOZP.
- 8 Op basis van die beschikking heeft verzoeker „Revision” ingesteld wegens een verkeerde uitlegging van het materiële recht. De opvatting dat alleen het traject op de openbare weg onder het begrip „deelneming aan het verkeer van een motorrijtuig” valt, is volgens verzoeker restrictief. Ook de rechtspraak was reeds tot een dergelijke slotsom gekomen en de rechters hebben geoordeeld dat de verplichte verzekering voor motorrijtuigen in het wegverkeer de volledige tijdspanne van het begin tot het einde van het traject dekt. Verzoeker verwijst naar de beslissing van het Vrhovno sodišče PS II Ips 407/2008, waarin is geoordeeld dat het traject pas eindigt bij het openen van de deur van een voertuig. De opvatting dat de verplichte verzekering pas geldt vanaf het ogenblik dat de gebruiker zich begeeft in het verkeer op de openbare weg tot op het ogenblik dat hij de openbare weg verlaat, is bijgevolg niet juist. Het klopt niet dat de tractor op het tijdstip van het schadegeval als werktuig of als sleeptuig fungeerde. De aanhangwagen, die door de tractor werd getrokken, maakt die tractor niet tot een werktuig, maar het gaat al bij al nog steeds om een voertuig. Ook een auto of een vrachtwagen kunnen, net als een tractor, een aanhangwagen trekken. Sterker nog, gewoonlijk wordt een aanhangwagen door een auto of een vrachtwagen getrokken. Op het ogenblik van het schadegeval vervulde de tractor, volgens verzoeker in Revision, een vervoersfunctie, toen hij de aanhangwagen achteruit de hooisluur in heeft „geduwd”. Dit was dus het einde van het traject. De tractor was op dat ogenblik werkelijk een voertuig en een voertuig in beweging, zodat er

dus geen enkele reden was dat een dergelijke situatie niet onder de verplichte dekking zou vallen.

- 9 In haar verweer op het beroep in Revision betoogt verweerster dat de feiten in de onderhavige zaak inhoudelijk overeenstemmen met die welke aanleiding hebben gegeven tot de zaak II Ips 20/2005, namelijk het gebruik van een tractor voor de hooischaar. De tractor heeft niet gediend als een voor het verkeer bestemd voertuig. Een verplichte polis tegen wettelijke aansprakelijkheid waartoe de deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen aanleiding kan geven, wordt juist gesloten met het oog op het afwentelen op de samenleving van het risico, waartoe een voor het verkeer bestemd voertuig kan leiden. Dit wordt hierna verder onderbouwd. De verzekeraar baseert de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid op een premium tarief volgens de tarieflijst voor premies. Deze tarieflijst stelt een basisverzekeringspremie vast op 100 % (voor een nieuwe verzekering van een personenwagen met een motorvermogen van 30 tot 40 kW en tot 5 zitplaatsen). Alle andere verzekeringspremies voor om het even welke soorten motorrijtuigen zijn evenwel uitgedrukt in percentages in verhouding tot die basisverzekeringspremie. Alle voertuigen die volgens de tarieflijst kunnen worden verzekerd, zijn onderverdeeld in premie categorieën, te weten personenwagens, voertuigen voor goederenvervoer, bussen, enz. De tractor behoort tot de categorie van sleepvoertuigen waarvoor een lagere basisverzekeringspremie geldt dan voor personenwagens. Tractoren vormen voor de verzekeraar namelijk een minder groot risico dan personenwagens, aangezien een groot aantal van dergelijke voertuigen niet voor het verkeer bestemd is. In het onderhavige geval heeft de verzekerde van verweerster een premie van 78,29 EUR betaald, terwijl hij voor een personenwagen met hetzelfde motorvermogen 210,28 EUR zou hebben moeten betalen. Des te hoger het risico dus is voor de verzekeraar, des te hoger de premie en omgekeerd.

III. Nationale regeling en rechtspraak

- 10 In de Republiek Slovenië is de verplichte verzekering tegen wettelijke aansprakelijkheid waartoe de deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen aanleiding kan geven, geregeld door voornoemde (omissis) ZOZP (omissis). In artikel 15 van de ZOZP is bepaald dat de eigenaar van een voertuig een overeenkomst moet sluiten voor de verzekering tegen aansprakelijkheid voor aan derde veroorzaakte schade door deelneming aan het verkeer van voertuigen, wegens overlijden, lichamelijk letsel, invaliditeit, verlies en beschadiging van zaken, met uitzondering van de aansprakelijkheid voor schade aan zaken die hij met zijn instemming vervoert.
- 11 Het begrip „deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen” is in de ZOZP niet omschreven (het betreft de zogeheten wettelijke norm). Deze leemte wordt ingevuld door de rechtspraak. Bij de omschrijving van de inhoud ervan gaat de rechtspraak meestal uit van de doelstelling van de verplichte verzekering volgens

de ZOZP en wijst deze als voornaamste doelstelling op het afwentelen van het risico op de samenleving, of beter gezegd, zorg te dragen voor benadeelden en passagiers in het openbare verkeer.

- 12 In dit verband is het volgens de rechtspraak, om uit te maken of schade al dan niet door de verplichte verzekering wordt gedekt, niet doorslaggevend of die schade op een openbaar oppervlak is ontstaan. Daarenboven heeft het Vrhovno sodišče reeds verduidelijkt dat een motorrijtuig zijn functie vervult zelfs wanneer het stilstaat of in beweging is zonder dat de motor aanstaat.
- 13 Volgens vaste rechtspraak is er evenwel geen verzekeringsdekking onder de verplichte verzekering wanneer het voertuig als werktuig wordt gebruikt. Aldus zijn dergelijke verzoeken afgewezen, wanneer de schade was ontstaan in verband met een tractor die louter als sleeptuig werd gebruikt (omissis) en in gevallen waarin de tractor als werktuig op een veld of ander landbouwoppervlak werd gebruikt. Hierbij is benadrukt dat dergelijke feiten geen verband hielden met deelneming aan het wegverkeer (omissis).

IV. Unieregeling

- 14 De verplichte verzekering tegen wettelijke aansprakelijkheid voor deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen is geregeld [door de volgende richtlijnen]:
  - Richtlijn 72/166/EEG van de Raad van 24 april 1972 inzake de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der lidstaten betreffende de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid waartoe de deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen aanleiding kan geven en de controle op de verzekering tegen deze aansprakelijkheid (omissis);
  - Tweede richtlijn (84/5/EEG) van de Raad van 30 december 1983 inzake de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der lidstaten betreffende de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid waartoe de deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen aanleiding kan geven (omissis);
  - Derde richtlijn (90/232/EEG) van de Raad van 14 mei 1990 inzake de onderlinge aanpassing van de wetgevingen van de lidstaten betreffende de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid waartoe deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen aanleiding kan geven (omissis);

Richtlijn 2000/26/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 mei 2000 inzake de onderlinge aanpassing van de wetgevingen van de lidstaten betreffende de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid waartoe deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen aanleiding kan geven en houdende wijziging van de richtlijnen 73/239/EEG en 88/357/EEG van de Raad (Vierde richtlijn motorrijtuigenverzekering) (omissis);

Richtlijn 2005/14/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005 houdende wijziging van de richtlijnen 72/166/EEG, 84/5/EEG, 88/357/EEG en 90/232/EEG van de Raad en richtlijn 2000/26/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid waartoe deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen aanleiding kan geven (omissis);

- Al deze richtlijnen zijn gecodificeerd bij richtlijn 2009/103/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 betreffende de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid waartoe de deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen aanleiding kan geven en de controle op de verzekering tegen deze aansprakelijkheid (omissis) en gelden bijgevolg met ingang van 27 oktober 2009 niet langer. Richtlijn 2009/103/EG was nog niet van kracht op het tijdstip dat het aan de orde zijnde schadegeval zich voordeed. Daarom moeten de ermee overeenstemmende bepalingen van de eerdere richtlijnen worden toegepast, die *ratione temporis* op het geval van toepassing zijn (en vervolgens in richtlijn 2009/103/EG zijn opgenomen).

- 15 Artikel 3, lid 1, van richtlijn 72/166/EEG, dat bij de Tweede richtlijn (84/5/EEG) en de Derde richtlijn (90/232/EG) verduidelijkt en aangevuld is, en eveneens in richtlijn 2009/103/EG is opgenomen, bepaalt:

„Iedere lidstaat treft [...] de nodige maatregelen opdat de wettelijke aansprakelijkheid met betrekking tot de deelneming aan het verkeer van voertuigen die gewoonlijk op zijn grondgebied zijn gestald, door een verzekering is gedekt. De dekking van de schade alsmede de voorwaarden van deze verzekering worden in deze maatregelen vastgesteld”.

Voorts wordt in artikel 1 het begrip „voertuigen” omschreven als:

„voertuigen: alle rij- of voertuigen die bestemd zijn om zich anders dan langs spoorstaven over de grond te bewegen en die door een mechanische kracht kunnen worden gedreven, alsmede al dan niet aan de rij- of voertuigen gekoppelde aanhangwagens en opleggers”.

- 16 In punt 1 van de considerans van richtlijn 2005/14/EG is bepaald dat de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid waartoe deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen aanleiding kan geven van bijzonder groot belang is voor Europese burgers, of zij verzekeringnemers zijn of slachtoffers van een ongeval. Voorts bepaalt dit punt van de considerans dat de betrokken verzekering gevolgen heeft voor het vrije verkeer van personen en voertuigen.
- 17 In de aangehaalde richtlijnen komen ook de begrippen „motorrijtuigen” en „verkeers-” vaak voor:

- In de considerans van de Derde richtlijn 90/232/EEG is bepaald:

- „Overwegende dat ervoor dient te worden gezorgd dat slachtoffers van ongevallen *met motorrijtuigen* een vergelijkbare behandeling krijgen, ongeacht de plaats in de Gemeenschap waar het ongeval zich heeft voorgedaan”.
- „Overwegende dat *verkeers*slachtoffers soms moeilijkheden ondervinden bij het identificeren van de verzekeringsonderneming die de wettelijke aansprakelijkheid dekt ingevolge het gebruik van een motorrijtuig dat betrokken is bij een ongeval; dat de lidstaten, ter behartiging van de belangen van dergelijke slachtoffers, de nodige maatregelen dienen te nemen ten einde er zorg voor te dragen dat dergelijke inlichtingen zo snel mogelijk ter beschikking staan”.
- Artikel 5 van de Derde richtlijn 90/232/EEG bepaalt:

„De lidstaten nemen de nodige maatregelen om te waarborgen dat de bij een verkeersongeval betrokken partijen in staat zijn onverwijld kennis te nemen van de identiteit van de verzekeringsondernemingen die de wettelijke aansprakelijkheid dekken ingevolge het gebruik van elk der bij dat ongeval betrokken motorrijtuigen”.
  - Punt 20 van de considerans van richtlijn 2000/26/EG (Vierde richtlijn) luidt:

„Benadeelden die ten gevolge van *verkeers*ongevallen schade of letsel hebben geleden, ondervinden soms moeilijkheden bij het identificeren van de verzekeringsonderneming die de wettelijke aansprakelijkheid voor de deelneming aan het verkeer van het bij het ongeval betrokken motorrijtuig dekt”.
  - Artikel 4, lid 2, van richtlijn 2005/14/EG, die de Derde richtlijn 90/232/EEG wijzigt, bepaalt:

„Het volgende artikel wordt ingevoegd”:

„Artikel 1 bis

De in artikel 3, lid 1, van richtlijn 72/166/EEG bedoelde verzekering dekt lichamelijk letsel en materiële schade, geleden door voetgangers, fietsers en andere niet-gemotoriseerde *weggebruikers* die, als gevolg van een ongeval waarbij een motorvoertuig is betrokken, recht hebben op een vergoeding uit hoofde van het nationale burgerlijk recht. Deze bepaling doet geen afbreuk aan de wettelijke aansprakelijkheid, noch aan het bedrag van de schade”.
  - Daarenboven wordt de zinsnede „benadeelden bij verkeersongevallen” meerdere malen gebruikt in die richtlijn.

V. Motivering van het verzoek om een prejudiciële beslissing aan het Hof van Justitie van de Europese Unie

- 18 Ingevolge voornoemde richtlijnen inzake wettelijke aansprakelijkheid waartoe de deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen aanleiding kan geven, zijn de lidstaten verplicht te waarborgen dat de wettelijke aansprakelijkheid (die volgens het nationale recht geldt) waartoe de deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen aanleiding kan geven, door een verzekering is gedekt overeenkomstig de bepalingen van de richtlijnen. Deze richtlijnen zijn in de rechtsorde van de Republiek Slovenië omgezet door de ZOZP en de daaropvolgende wijzigingen.
- 19 De wezenlijke vraag van materieel recht in de onderhavige zaak is of de omstandigheden van de onderhavige zaak onder het begrip „deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen” kunnen vallen, die op grond van de verplichte verzekering wordt gedekt. Het Vrhovno sodišče moet voor de beslissing in de onderhavige zaak naast de bepalingen van de nationale ZOZP ook de bepalingen van de richtlijnen op dat gebied toepassen en de nationale bepalingen in het licht van die richtlijnen uitleggen. De toepasselijke richtlijnen bevatten geen nauwkeurige definitie van het begrip „gebruik (deelneming aan het verkeer) van het voertuig” en geven evenmin aan welk criterium in dat verband beslissend is, zodat dus verschillende uitleggingen mogelijk zijn.
- 20 In de onderhavige zaak is een mogelijke uitlegging van het begrip „deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen” die volgens welke dit moet worden opgevat als het gebruik van een voertuig in het (weg)verkeer (dat wil zeggen in een verkeerssituatie). De omstandigheden van de onderhavige zaak vallen daar bijgevolg niet onder. Het aan de orde zijnde schadegeval heeft zich voorgedaan tijdens het arbeidsproces van het inzamelen van hooi op een veld en dus niet tijdens het gebruik van de tractor als voertuig in het (weg)verkeer. Het klopt dat de tractor voor vervoer is gebruikt, maar dit is niet van doorslaggevend belang in de onderhavige zaak. De vervoersfunctie is immers niet vervuld in het wegverkeer. Van belang is dat de aan de orde zijnde zaak niet de typische kenmerken van een verkeerssituatie vertoonde. De opvatting van de rechters van eerste en van tweede aanleg dat in de onderhavige zaak de schade niet is ontstaan als gevolg van de „deelneming aan het wegverkeer van het voertuig” zodat de dekking niet valt onder de verplichte verzekering tegen wettelijke aansprakelijkheid voor deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen, lijkt derhalve juist te zijn en verzoekers beroep in „Revision” dient te worden verworpen.
- 21 Ook de door verzoeker aangevoerde uitlegging is evenwel mogelijk. Volgens die uitlegging omvat een dergelijke verzekering om het even welke schade die op een of andere wijze verband houdt met het verkeer of, beter gezegd, met de activiteit van het voertuig, los van het feit of de situatie als wegverkeer kan worden aangemerkt. In een dergelijk geval zouden de feiten van de onderhavige zaak

onder het begrip „deelneming aan het verkeer van het voertuig” kunnen vallen en moeten de uitspraken van de rechters van eerste en van tweede aanleg in die zin worden gewijzigd.

- 22 Gelet op een en ander schorst het Vrhovno sodišče Republike Slovenije de behandeling van de zaak en wordt het Hof van Justitie van de Europese Unie krachtens artikel 267, derde alinea, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, gelezen in samenhang met de eerste alinea, sub b, van dat artikel, verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

„Moet het begrip ‚deelneming aan het verkeer van voertuigen’ in de zin van artikel 3, lid 1, van richtlijn 72/166/EEG van de Raad van 24 april 1972 inzake de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der lidstaten betreffende de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid waartoe de deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen aanleiding kan geven en de controle op de verzekering tegen deze aansprakelijkheid, aldus worden uitgelegd dat het geen betrekking heeft op de omstandigheden van de onderhavige zaak, waarin de verzekerde van verweerster tijdens het opstapelen van hooibalen in de hooisluur tegen verzoekers ladder is gebotst met een tractor, die was voorzien van een aanhangwagen, aangezien het geval zich niet in een verkeerssituatie heeft voorgedaan?”

(omissis)

[Beslissing om de behandeling van de zaak op te schorten en het Hof om een prejudiciële vraag te verzoeken]

(omissis)